

הסיירת של הש"ש - בני השירות הלאומי למען הילדים

מאת יהודה כהן, מנהל בית הילדים ע"ש אלעזרקי

דמיינו את עצמכם כהורים לעשרה ילדים. חלקם מצוננים וזקוקים לכוס תה, אחרים רוצים לשתף אתכם בתחושותיהם ובחוויותיהם מבית הספר, הנמרצים שבהם רוצים לשחק אתכם כדורגל - ואילו הצעירים שבחבורה רוצים להתפנק בחברתכם וליהנות מחיבוקים חמים ואוהבים.

נשמע כמו אתגר שרק הורים ותיקים, בוגרים ובעלי ניסיון יכולים לעמוד בו? עשרות בני 18, יוצאי קיבוצים דתיים ברחבי הארץ, האליטה של בני השירות הלאומי, עושים זאת כבר שנים בהצלחה, במסירות ובעיקר בהנאה מרובה.

מה שהחל כשנת התנדבות של שני צעירים בבית הילדים ע"ש אלעזרקי הפך - שמונה שנים לאחר מכן - לקשר אמיץ בין ילדי הבית לבין מיטב הבחורים והבחורות של הקיבוץ הדתי, אשר נאבקים על כל מקום פנוי ומבקשים לעשות את שנת השירות שלהם דווקא בבית אלעזרקי.

משנות השישים ועד שנות הש"ש - איך הכול התחיל?

בשנת 1969 הוקם בנתניה בית ילדים ייחודי - בית הילדים ע"ש אלעזרקי - במטרה להקים בית חם ואוהב לילדים שמשפחותיהם אינן מסוגלות לספק את צרכיהם הבסיסיים. עם השנים גדל בית הילדים והרחיב את שירותיו ואת פעילויותיו, וכיום הוא מהווה בית חם ליותר מ-200 ילדים בסיכון, מתינוקות בני יומם ועד לנערים בני 18.

בית אלעזרקי מספק לילדים את כל הצרכים הדרושים להם - ממיטה חמה וארוחות מזינות, דרך חוגי העשרה, אירועי תרבות ופעילויות חינוכיות, ועד מתן כלים להתפתחות ולצמיחה ופיתוח מיומנויות רגשיות וחברתיות. הבית הפך למשפחה היחידה של הילדים, והצוות המסור מתגאה בבוגרים הרבים ששברו את מעגל המצוקה, השתלבו בהצלחה בחברה הישראלית, שירתו שירות משמעותי בצה"ל (לרבות ביחידות מובחרות), ביססו את מעמדם באקדמיה ובשוק העבודה והקימו משפחות חמות משלהם.

כמו בכל משפחה אוהבת, גם צוות בית הילדים בוחן ללא הרף מה נחוץ לילדים למילוי צרכיהם, הפיזיים והרגשיים - ולפני כשמונה שנים הוחלט כי הילדים זקוקים לנוכחותן של דמויות גבריות בחיי היום יום, לרבות בחדרי השיחות האישיים ובעבודה עם הצוות הטיפולי והחינוכי. אנשי בית אלעזרקי פנו לנציגי הקיבוץ הדתי בבקשה להיעזר בבוגרי תיכונים המתנדבים לשנת שירות, ולשמחת כולם נענתה בקשתם בחיוב.

כוח החלוץ הגיע בדמותם של שני צעירים - יובל רוטשילד מקיבוץ עין צורים ואייל דרור משדה אליהו. הבחירה התגלתה כמוצלחת, והשינוי היה כמעט מיידי. השניים היו הדמויות הגבריות העיקריות בצוות ההדרכה של קבוצות הבנים - אך הערך המוסף שלהם לא היה במגדר אלא דווקא בתחושת השליחות שהביאו עמם. התפישה עמה הגיעו השניים - "אנחנו כאן כדי לתת מעצמנו" - הנחתה אותם מדי יום: הם הפגינו נתינה ללא גבולות והיו מוכנים לעשות הכול למען הילדים, באהבה ובמסירות יוצאת דופן. יתרון נוסף שלהם היה הסתגלותם המהירה לחיים משותפים - צורת חיים אשר הייתה מוכרת להם, מן הסתם, מילדותם בקיבוץ.

השנה חלפה במהירות, והפיילוט הוכתר בהצלחה.

המיונים לסיירת הש"ש

ותיקי הקיבוץ הדתי יודעים כי בקיבוץ - לטוב ולרע - לא צריך להתאמץ ולהזיע הרבה' כדי להתפרסם או לפרסם דבר מה.

על אף ששיתוף הפעולה היה עדיין בחיתוליו, עברו פרטים אודותיו במהירות מפה לאוזן. יובל ואייל שיתפו את חבריהם בחוויותיהם, אלו הפיצו את הבשורה לכל עבר - ובקרב שמיניסטים בני הקיבוץ הדתי נפוצה השמועה על מקום חדש להתנדבות, מקום שכולו נתינה ושדורש רגישות רבה, בגרות, מסירות ובעיקר יכולות אנושיות מעולות. השירות בבית אלעזרקי קיבל את הכינוי הלא-רשמי "הסיירת של הש"ש", ובשנה שלאחר מכן החלו להגיע מועמדים נוספים. הודות להצלחה המסחררת בשנה הראשונה קיבל בית אלעזרקי את כל בני הקיבוצים שביקשו להצטרף לנבחרת, ובמהלך השנה אף הגיעו צעירים בעלי מוטיבציה שלא מצאו את מקומם בגופים אחרים וביקשו להעביר את שנת השירות שלהם במקום שבו יחוו כי עשייתם חשובה ומשמעותית.

לפני שלוש שנים החליטו קברניטי הקיבוץ הדתי על מיסודה של שנת ה"ג והקימו את גרעין יג"ל (י"ג לקהילה). הצעירים שהתנדבו לגרעין יג"ל היו חברה ערכיים ובעלי נכונות לתרום לחברה הישראלית, ובית אלעזרקי נהנה מעשייה מבורכת של קבוצת צעירים בעלי יכולות רבות ומגוונות. הביקוש הרב של הצעירים להגיע דווקא לבית הילדים אילץ את צוות הבית לערוך מיונים כלליים למועמדים ולבחור מתוכם את המתאימים ביותר - וכתוצאה מכך הגיעו לבית לא רק בעלי הרצון והמוטיבציה (שכן מטבע הדברים כל המועמדים היו חדורי מוטיבציה) אלא בעיקר אותם בחורות ובחורים בעלי התכונות הנדרשות לעבוד עם ילדים ולספק להם מענה פיזי ורגשי.

עם הזמן הפך הקשר בין הקיבוץ הדתי לבית הילדים למקצועי, כמעט ל"מדע מדויק". חבלי הלידה הראשונים חלפו, ה"טעויות של טירונים" נבחנו והובילו להפקת לקחים ולשיפור, ובית אלעזרקי - יחד עם נציגי הקיבוץ הדתי המלווים את הפרויקט, עדי שגיאה והרב דוד בן זזון - הצליח לאפיין את ההרכב המנצח הדרוש להובלה חינוכית וערכית של הגרעין בתוך צוות בית הילדים - בדומה לתהליך הנעשה ביחידות המובחרות ביותר בצה"ל.

משפחה מכל הלב - הצצה לחיי היום יום בבית אלעזרקי

בני ובנות השירות הם המשפחה של הילדים בבית אלעזרקי. הם האבות והאמהות שלהם, הם האחים הגדולים שלהם - ולפעמים הם גם החברים הטובים שלהם, שותפים ללבטיהם ולחלומותיהם. עם חוסן נפשי רב, הופכים בני הש"ש בן רגע מתלמידי תיכון לדמויות הבוגרות והאחראיות בחיי הילדים, מלווים את צעדיהם ונמצאים לצדם מהרגע שבו הם פוקחים את עיניהם בבוקר ועד לכתם לישון.

וללא ספק, מדובר בעשייה יום יומית עמוסה ורגישה. לאחר השכמת הילדים, הדאגה ללבושם ושליחתם לגנים ולבתי הספר, משתתפים בני הש"ש בישיבות עם הצוות הטיפולי. את יומם הם ממשיכים בביקורים בבתי הספר ובטיפול בילדים החולים - ובמשפחה של 200 איש אין זה נדיר לראות 20 ילדים חולים בו זמנית בשפעת...

בצהריים, עם חזרת הילדים מבתי הספר ומהגנים, מקבלים אותם בני הש"ש בחום, מסייעים להם בהכנת שיעורי הבית, שולחים אותם לאחד מהחוגים הרבים, משחקים בצוותא או מקיימים עמם פעילויות שונות. עם רדת הערב דואגים בני הש"ש לארוחת ערב, מקלחות והתארגנות לשינה, כשרגע לפני השינה מקבל כל ילד זמן איכות עם המדריך שלו - זמן לשיחה וליחס אישי - ויכול להירדם בשלווה ועם חיוך.

אבל לא רק שגרה: בני הש"ש מלווים את הילדים לרופאים ולטיפולים בעת הצורך ואף משתתפים באסיפות הורים - הפעם בתפקיד ההורה.

ולנתינה, מסתבר, אין גבולות:

השנה החליטו חברי הגרעין - למרות סדר יומם העמוס ולצד העשייה החינוכית הרבה שהם ובנות השירות הלאומי נוטלים בה חלק - לקחת על עצמם משימה נוספת, ללמד את ילדי בית הילדים בכיתות י"ב נתינה מהי - ולשתף אותם בפרויקט החסד של הכנת כריכים. חברי הגרעין, יחד עם ילדי הבית, מכינים מדי בוקר כריכים לילדים שיד הוריהם אינה משגת להכין או לקנות להם אוכל ליום הלימודים. הפרויקט כולל את הכנת הכריכים, אריזתם וחלוקתם בשעה מוקדמת מאוד בבוקר (עוד לפני תחילת יום הלימודים, כדי לשמור על דיסקרטיות התלמידים הנזקקים ועל כבודם) בשישה מוסדות חינוך בנתינה שנבחרו בקפידה ובשיתוף הנהלות בתי הספר. עבור ילדי בית אלעזרק, הנהנים מארוחת בוקר מזינה מדי יום, זו הזדמנות נפלאה לעשות מעשי חסד ולתת מעצמם למען האחר.

בני השירות ותרומתם הגדולה לבית הילדים

ר' שלמה קרליבך אמר כי "כל מה שילד צריך הוא אדם אחד שיאמין בו" - ואמירה זו, המלווה כל אחד ואחת מחברי הגרעין, אכן באה לידי ביטוי בפועל המסור ובהשפעתם על הילדים.

צריך לזכור: ההתנדבות לשנת שירות בבית הילדים אינה מובנת מאליה. מדובר בעבודה יום-יומית אינטנסיבית הדורשת - לצד היכולת לבצע מטלות רבות בזמנית - גם כישורים חברתיים, רגשיים ובין-אישיים. הצורך להוות משענת איתנה לילדים המגיעים מרקע כה קשה מציב את בני הגרעין מול אתגרים שלא כל אחד, ובעיקר בגיל צעיר, מסוגל להתמודד עמם - ועם כל הליווי והתמיכה שצוות בית הילדים ונציגי הקיבוץ הדתי מספקים לחברי הגרעין, אין ספק שהיכולות האישיות והבסיס הערכי שלהם מקנים להם את הכוחות לעשייה כה משמעותית בבית הילדים.

היום - ארבעה עשורים לאחר הקמת בית הילדים, שמונה שנים לאחר שילוב בני הקיבוץ הדתי ושלוש שנים לאחר מיסוד הקשר לכדי יחידת עילית למתנדבים - דבר אחד ברור: אנחנו אף פעם לא יודעים בוודאות מה יכול לשנות את חייו של ילד - אך בהחלט יכולים לדעת מי יכול לעשות זאת.